

УДК 614.2:351.77

[https://doi.org/10.32689/2617-2224-2020-5\(25\)-107-119](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2020-5(25)-107-119)

Криничко Лілія Романівна,

кандидат медичних наук, здобувач кафедри економічної безпеки, публічного управління та адміністрування, Державний університет “Житомирська політехніка”, 10000, м. Житомир, вул. Чуднівська, 103, тел.: +38(0412) 24-14-22, e-mail: krynuchkoliliia@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-2067-9925>

Криничко Лилия Романовна,

кандидат медицинских наук, соискатель кафедры экономической безопасности, общественного управления и администрирования, Государственный университет “Житомирская политехника”, 10000, г. Житомир, ул. Чудновская, 103, тел.: +38(0412) 24-14-22, e-mail: krynuchkoliliia@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-2067-9925>

Крунучко Лилия Романівна,

Candidate of Medical Sciences, Candidate of the Department of Economic Security, Public Administration and Administration, Zhytomyr Polytechnic State University, 10000, Zhytomyr, Str. Chudnivska, 103, tel.: +38(0412) 24-14-22, e-mail: krynuchkoliliia@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-2067-9925>

Крикун Олена Дем’янівна,

аспірант, Міжрегіональна Академія управління персоналом, 03039, м. Київ, вул. Фрометівська, 2, тел.: +38(0412) 24-14-22, e-mail: krykun_olena@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-6986-3360>

Крикун Елена Демьяновна,

аспирант, Межрегиональная Академия управления персоналом, 03039, г. Киев, ул. Фрометовская, 2, тел.: +38(0412) 24-14-22, e-mail: krykun_olena@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-6986-3360>

Крунун Олена Дем’янівна,

graduate student, Interregional Academy of Personnel Management, 03039, Kyiv, Str. Frometivska, 2, tel.: +38(0412) 24-14-22, e-mail: krykun_olena@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-6986-3360>

Малигон Юлія Михайлівна,
здобувач кафедри економічної безпеки,
публічного управління та адмініструван-
ня, Державний університет “Житомир-
ська політехніка”, 10000, м. Житомир,
вул. Чуднівська, 103, тел.: +38(0412) 24-
14-22, e-mail: yuliiamalihon@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0002-6577-167X>

Малигон Юлія Михайловна,
соискатель кафедры экономической бе-
зопасности, общественного управления
и администрирования, Государственный
университет “Житомирская политехни-
ка”, 10000, г. Житомир, ул. Чудновская,
103, тел.: +38(0412) 24-14-22, e-mail:
yuliiamalihon@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-6577-167X>

Maligon Yuliya Mukhailivna,
candidate of the Department of Economic
Security, Public Administration and Adminis-
tration, Zhytomyr Polytechnic State Universi-

ty, 10000, Zhytomyr, Str. Chudnivska, 103, tel.: +38(0412) 24-14-22, e-mail: yuliiamalihon@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-6577-167X>

ПРИВАТНІ МЕДИЧНІ ПОСЛУГИ ЯК ОБ’ЄКТ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Анотація. Розглянуто питання приватних медичних закладів як об’єкта державного регулювання. Доведено, що система охорони здоров’я виступає головною складовою загальної системи соціального захисту держав. Визначено, що за даними Всесвітньої організації охорони здоров’я, на сьогоднішній день, у світі виділяють лише три основні моделі охорони здоров’я: державну, страхову та приватну модель медицини. Роз’яснено зміст поняття “медичне обслуговування”, під яким варто розглядати діяльність закладів охорони здоров’я та діяльність фізичних осіб – підприємців, які мають відповідну реєстрацію та одержали ліцензію відповідно до установленого законом порядку, який стосується сфери охорони здоров’я, діяльність яких не обов’язково може обмежуватись медичною допомогою. Зазначено, що медичну послугу також можна розглядати як діяльність особи, яка надає ці послуги, що спрямована на досягнення такого результату чи корисної властивості, завдяки якому будуть здатні задовольнити потреби особи у відновленні та/або підтриманні її здоров’я, безпосередньо в процесі реалізації доцільної діяльності особи – надавача послуг, який не має упредметненого вираження (матері-

альної форми) і не може бути гарантований надавачом послуг. Виявлено, що ринок медичних послуг зростає завдяки розширенню кількості закладів охорони здоров'я різних форм власності, їх існування та стрімкий розвиток не дає змоги оцінити масштаби наданих послуг та їх фінансування в цілому, адже як в державним, так і приватним закладам притаманний тіньовий економічний сегмент. Доведено, що розвиток приватних медичних закладів сприяє зменшенню тиску на державну систему охорони здоров'я, оскільки може перейняти ту частину громадян, яка спроможна оплатити всі необхідні послуги. Зауважено, що приватним закладам охорони здоров'я притаманна певна специфіка правового регулювання наданих медичних послуг, результативність якого має юридичне значення.

Ключові слова: охорона здоров'я, ринок приватної медицини, здоров'я населення, державне регулювання медичних закладів, приватні медичні заклади.

ЧАСТНЫЕ МЕДИЦИНСКИЕ УСЛУГИ КАК ОБЪЕКТ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ

Аннотация. Рассмотрены вопросы частных медицинских учреждений как объекта государственного регулирования. Доказано, что система здравоохранения выступает главной составляющей общей системы социальной защиты государств. Определено, что по данным Всемирной организации здравоохранения, на сегодняшний день, в мире выделяют только три основные модели здравоохранения: государственную, страховую и частную модель медицины. Разъяснено содержание понятия “медицинское обслуживание”, под которым следует рассматривать деятельность учреждений здравоохранения и деятельность физических лиц — предпринимателей, которые имеют соответствующую регистрацию и получили лицензию в соответствии с установленным законом порядке в сфере здравоохранения, деятельность которых не обязательно должна ограничиваться медицинской помощью. Отмечено, что медицинскую услугу можно рассматривать как деятельность лица, оказывающего эти услуги, направленная на достижение такого результата или полезного свойства, благодаря которому будут способны удовлетворить потребности личности в восстановлении и/или поддержании его здоровья, непосредственно в процессе реализации целесообразной деятельности человека — поставщика услуг, который не имеет овеществленного выражения (материальной формы) и не может быть гарантирован поставщика услуг. Вывявлено, что рынок медицинских услуг растет благодаря расширению количества учреждений здравоохранения различных форм собственности, их существование и стремительное развитие не позволяет оценить масштабы предоставляемых услуг и их финансирования в целом, ведь как государственным, так и частным учреждениям присущ теневой экономический сегмент. Доказано, что развитие частных медицинских учреждений способствует уменьшению давления на государственную систему здравоохранения, поскольку может перенять ту часть граждан, которая способна оплатить все необходимые услуги.

Замечено, что частным учреждениям здравоохранения присуща определенная специфика правового регулирования предоставленных медицинских услуг, результативность которого имеет юридическое значение.

Ключевые слова: здравоохранение, рынок частной медицины, здоровье населения, государственное регулирование медицинских учреждений, частные медицинские учреждения.

PRIVATE MEDICAL SERVICES AS AN OBJECT OF STATE REGULATION

Abstract. The article considers the issue of private medical institutions as an object of state regulation. It is proved that the health care system is the main component of the general system of social protection of states. It has been determined that, according to the World Health Organization, there are currently only three main models of health care in the world: public, insurance and private models of medicine. The meaning of the concept of “medical care”, which should be considered the activities of health care institutions and the activities of natural persons — entrepreneurs who have the appropriate registration and license in accordance with the procedure established by law, which relates to health care, whose activities may not necessarily be limited to medical care. It is noted that the medical service can also be considered as the activity of the person providing these services, aimed at achieving such a result or useful property, which will be able to meet the needs of the person to restore and/or maintain his health, directly in the process of implementing appropriate activities of a person — a service provider, which has no material expression (material form) and cannot be guaranteed by the service provider. It was found that the market of medical services is growing due to the expansion of the number of health care facilities of various forms of ownership, their existence and rapid development does not allow to assess the scale of services provided and their funding in general, as both public and private institutions have a shadow economic segment. It has been proven that the development of private medical institutions helps to reduce the pressure on the state health care system, as it can take over the part of the citizens that is able to pay for all necessary services. It is noted that private health care facilities have a certain specificity of legal regulation of medical services, the effectiveness of which has legal significance.

Keywords: health care, private medicine market, public health, state regulation of medical institutions, private medical institutions.

Постановка проблеми. Сучасні економічні умови вимагають розвиток послуг, які орієнтуються на розвиток людського капіталу. З цієї причини, важливим каталізатором сучасного розвитку ефективності та стабільності виробничого суспільства набувають приватні послуги медичного характеру, що надаються системою охорони здоров'я України.

Аналізуючи ситуацію, що склалася, враховуючи медичну допомогу різних державах світу, є переконливим факт: здоров'я — це найдорожче, що є у людини. Якщо звернутись до класифікації медичних закладів, що пропонує Всесвітня організація охорони здоров'я, на сьогоднішній день у світі виділяють лише три основні моделі охорони здоров'я. До них відносять: державну, страхову та приватну модель медицини. Враховуючи чинники економічного розвитку, жодна з наведених моделей не зустрічається у “чистому вигляді, проте є обов'язковим переважання якоїсь одної”.

Саме тому, на сьогоднішній день система охорони здоров'я виступає головною складовою загальної системи соціального захисту держав. Сучасній системі притаманна пострадянська розгалужена мережа медичних закладів, яка сповнена відтінком сучасності, де саме приватний сектор медичних послуг починає займати суттєве місце в системі охорони здоров'я України. Наведеній сфері притаманні якості специфічного виробництва, де товар — медичні послуги, які належать загальній системі економічних відносин. Стрімкий розвиток приватних медичних закладів зумовлений платоспроможністю населення, де пацієнт самостійно сплачує вартість лікування, враховуючи лише власну ініціативу.

Аналіз останніх досліджень. У вітчизняній та зарубіжній науці існує значна кількість досліджень, присвячених державному управлінню закладів охорони здоров'я, проблемам у цій сфері та можливостям її реформування у контексті євроінтеграційних настроїв України. Наукові

праці І. С. Білої, Д. С. Бондаренко, О. М. Вінник, С. М. Вовк, С. А. Квітки, М. З. Масик, Л. В. Сергієнко, С. В. Сімак, В. А. Устименко, О. П. Фоменко та інших присвячені даній проблематиці. Однак відсутність публікації, що торкаються теми приватних медичних закладів як об'єкта державного регулювання, зумовило написання даної статті.

Метою статті є обґрунтування значення приватних медичних послуг як об'єкта державного регулювання.

Виклад основного матеріалу. Незважаючи на стрімкі зміни з боку державного фінансування, перехід лікарень на комунальну форму власності, все ж більшість лікувальних закладів залишається залежним від бюджетного фінансування, що впливає на загальний стан оснащення лікарень та низьку матеріально-технічну оснащеність. Саме з цієї причини стрімкого розвитку набули приватні заклади охорони здоров'я, які сприяли зміні поглядів на саму діяльність лікарського складу та дали змогу розглядати медичні послуги на рівні з іншими видами послуг, які є товаром, що реалізується задля задоволення потреб кінцевих споживачів. Таким чином, популярності набувають приватні медичні послуги, які реалізуються приватними закладами охорони здоров'я. Швидка популярність приватної медицини зумовлена ініціативністю потенційних споживачів послуг, які орієнтуються на практикуючих приватних лікарів.

Характерною особливістю приватних закладів охорони здоров'я є постійне дотримання прав пацієнтів, шанобливе та гуманне ставлення до

їх потреб з дотриманням основного психофізіологічного феномену — професійний погляд на особистість пацієнтів, який дає можливість налагодити взаємозв'язок між пацієнтом та лікарем з урахуванням його анамнезу та максимальне виключення похибок у лікуванні. Одночасний розвиток приватних закладів охорони здоров'я сприяє становленню та розвитку поняття “медична послуга”.

З'ясування сутності та визначення поняття “медична послуга” розглядалось у працях багатьох дослідників та законодавців. В одних законодавчих документах було роз'яснено зміст самого поняття “медичне обслуговування”, під яким розглядають діяльність закладів охорони здоров'я та діяльність фізичних осіб-підприємців, які мають відповідну реєстрацію та одержали ліцензію відповідно до установленого законом порядку, який стосується сфери охорони здоров'я, діяльність яких не обов'язково може обмежуватись медичною допомогою.

Одні дослідники розглядають медичні послуги у контексті конкретної діяльності медичного персоналу щодо здійснення конкретних заходів профілактики, діагностики, лікування, адміністративно-господарських, управлінських та інших дій, спрямованих на збереження, зміцнення, поліпшення, відтворення індивідуального та громадського здоров'я [1].

Інші дослідники розглядають медичні послуги як певний вид взаємовідносин, що стосуються надання кваліфікаційної медичної допомоги, що регулюються договором на надання відповідної медичної послуги. Таким чином, можемо вважати, що

медична послуга є однією із складових приватної медичної допомоги, яка не є тотожною медичній допомозі, адже медична допомога за своїм змістом набагато ширшою.

Окремі групи вчених вважають, що медична послуга є медичною допомогою певного виду і обсягу. Така послуга надається приватним медичним закладом певного типу пацієнту з дотриманням певних правових форм.

Інші вчені вважають, що медична послуга є своєрідним різновидом послуг, які застосовуються в тій сфері суспільних відносин, в якій громадяни (зادля задоволення власних потреб) одержують особливу спеціалізовану медичну допомогу відповідно до організації чи фахівця, до якого вони звернулись.

Медичну послугу також можна розглядати як діяльність особи (яка надає ці послуги), що спрямована на досягнення такого результату чи корисної властивості, завдяки якому будуть здатні задовольнити потреби особи у відновленні та (або) підтриманні її здоров'я, безпосередньо в процесі реалізації доцільної діяльності особи — надавача послуг, який не має упредметненого вираження (матеріальної форми) і не може бути гарантований надавачем послуг [2].

Варто наголосити, що медичні послуги є необхідним елементом для кінцевого споживання у цивілізованому суспільстві, адже саме вони забезпечують збереження основних цінностей людини — її здоров'я. При цьому, послуги приватних закладів охорони здоров'я не є звичайним товаром, виробництво і споживання

якого можна визначити за допомогою співвідношення платоспроможності попиту та пропозиції населення, а соціальне благо, яке має бути надано людині у будь-якому випадку, незалежно від її матеріального чи соціального становища [3].

Виходячи з зазначеного, досить важливо ознайомитись з класифікацією медичних послуг (таблиця), які виробляються закладами охорони здоров'я України в процесі реалізації їх основної діяльності.

Класифікуючи ознаки, ми спостерігаємо, що медичні послуги мають низку класифікаційних ознак, кожна з яких ускладнює процес їх отримання кінцевим споживачем. У результаті ускладненого процесу отримання послуг у сучасних умовах розвиваються приватні заклади охорони здоров'я, які активно розширюють перелік платних послуг та створюють максимально гнучкий графік роботи, який дає можливість водночас отримати всі необхідні по-

слуги, відвідавши лише одного спеціаліста.

Було виявлено, що ринок медичних послуг зростає завдяки розширенню кількості закладів охорони здоров'я різних форм власності. Існування та стрімкий розвиток приватних закладів охорони здоров'я не дає змоги оцінити масштаби наданих послуг та їх фінансування загалом, адже як державним, так і приватним закладам притаманний тіньовий економічний сегмент.

Розвиток приватних медичних закладів сприяє зменшенню тиску на державну систему охорони здоров'я, оскільки може перейняти ту частину громадян, яка спроможна оплатити всі необхідні послуги. Окрім цього, розширення приватних медичних закладів створює конкурентне середовище на ринку медичних послуг, задля підвищення ефективності роботи всієї галузі загалом та впливає на якість надання лікувально-профілактичних послуг.

Класифікаційні ознаки послуг закладів охорони здоров'я

За видами медичної практики	– консультації; – діагностика; – лікувальна справа
За місцем надання послуги	– стаціонар; – поліклініка; – швидка та невідкладна допомога; – санаторії, профілакторії та ін.
За складністю	– прості послуги; – складні послуги
За часом виконання	– короткострокові; – довгострокові
За кількістю учасників, зайнятих у наданні послуги	– одноосібні; – групові
За характером економічних відносин	– послуги державних установ; – послуги комунальних установ; – послуги установ приватного сектору

Джерело: [4–6].

Розвиток приватних закладів охорони здоров'я є важливою умовою реалізації механізму зміцнення інноваційного потенціалу всієї системи охорони здоров'я країни. Система включає сукупність науково-технічних, технологічних, інфраструктурних, фінансових, правових, соціокультурних та інших можливостей, які сприяють сприйняттю й реалізації нововведень.

Враховуючи класифікаційні ознаки медичних послуг стає очевидним, що система охорони здоров'я є складною системою, яка поєднує в собі державну, муніципальну і приватну структури, але потребує державного нагляду за всіма складовими з метою підвищення ефективності та доступності послуг, які надаються. У такому випадку, основним замовником медичних послуг, незалежно від їх форми власності, виступає держава, яка сприяє підвищенню якості життя населення та підтримує національну безпеку країни.

Платність кожної медичної послуги визначається ступенем її соціальної важливості та доступності для кінцевого споживача з урахуванням поділу населення за рівнем доходів. Також результативність та ефективність платних послуг приватних закладів охорони здоров'я зумовлено трудовим потенціалом. Невідповідність підготовки фахівців потребам та неможливість вирішення завдань структурної перебудови державних закладів сприяє відтоку кваліфікованих кадрів у приватні заклади, де їх знання, вміння та навички оцінюють вище. Як наслідок — приватні заклади охорони здоров'я сприяють розвитку та вдосконаленню свого

персоналу, що підвищує престижність самих закладів, де вони працюють.

Виходячи з викладено матеріалу, можемо стверджувати, що основна мета діяльності приватних закладів полягає в наданні якісної медичної послуги, яка підкріплена вимогами, які стосуються: високоякісної діяльності медичного персоналу; здійснення ретельних заходів щодо профілактики, діагностики, лікування відповідно до потреб замовника; адміністративно-господарських, управлінських та інших дій, основна діяльність яких спрямована на збереження, зміцнення, поліпшення, відтворення індивідуального та суспільного здоров'я.

Таким чином, зрозуміло, що діяльність приватних медичних закладів пов'язана з наданням послуг. Зазначимо, що більша частина дослідників схиляється до думки, що медична послуга як і інші види послуг, має притаманні лише їй спеціальні властивості (ознаки). Відповідно до зазначеного, до основних властивостей платних медичних послуг належать:

- послуга є невідчутною, і тому не може бути збережена;
- послуга не може бути відокремлена від джерела надання послуг;
- послуга не може мати постійну якість (адже якість залежить від кваліфікації лікарів, виду лікувального закладу та ін.);
- послуга не має чіткої товарної форми і споживчих властивостей.

Наведений перелік специфічних властивостей платних медичних послуг впливає на формування якості медичної послуги та може бути ви-

значений щонайменше чотирма наступними критеріями:

- матеріально-технічною базою лікувальної установи;
- кваліфікацією медичного персоналу;
- раціоналізацією та ощадливим використанням ресурсів охорони здоров'я;
- задоволеністю пацієнтів.

Таким чином, проаналізована інформація свідчить, що платні медичні послуги вимагають від установи кваліфікованіших кадрів та здійснюються на платній основі задля підвищення їх ефективності та окупності.

У процесі дослідження варто розглянути специфіку платних медичних послуг вченого Чехуна, який пропонує виділити кілька специфічних особливостей медичної послуги:

- медична послуга є діяльністю або сукупністю дій, здійснення яких притаманне не всім особам. Пропонуючи таку послугу, до виконавця законом пред'являються підвищені вимоги до кваліфікації. Саме це є основою для видачі ліцензії на здійснення діяльності суб'єкту господарювання. Отже, "медична послуга" — це професійна діяльність чи сукупність професійних дій;

- будь-яка діяльність щодо надання платних медичних послуг здійснюється для досягнення певної мети. Пацієнт є замовником послуг. Звертаючись до лікарняної установи, має на меті усунення певних психофізіологічних негативних проявів свого організму. У такому випадку медична діяльність базується на "об'єктивній потребі людей у збереженні та відтворенні свого тілесного існування";

- виходячи із загальної класифікації, медична послуга не має матеріального результату. Вона лише може бути поєднана зі створенням матеріального компонента. Але цей компонент не являє собою самостійну матеріальну цінність, а входить як складова до способу лікування;

- у більшості випадків результат медичної послуги не може бути гарантований виконавцем. Такі випадки можемо пояснити за допомогою двох чинників: по-перше, медична послуга являє собою не односторонні дії виконавця, а також зустрічні дії з боку пацієнта; по-друге, необхідно враховувати індивідуальні особливості кожного людського організму. Проте специфіка правового регулювання медичних послуг зумовлена тим, що досягнення реального результату має певне юридичне значення. Вказівка на об'єктивну можливість досягнення результату повинна включатися в поняття медичної послуги, що має практичне значення при вирішенні питання про належне чи неналежне здійснення виконавцем своїх обов'язків.

Медична послуга, будучи об'єктом цивільних прав, має визначену вартість, тому її надання супроводжується еквівалентним обов'язком з її оплати. Оплата включає витрати виконавця на її надання та його винагороду [7].

Сучасні умови розвитку будь якого закладу охорони здоров'я сповнені постійною конкуренцією. Заклади приватного типу перебувають в умовах жорсткої конкуренції, де досягнути успіху в змозі ті медичні установи, які передають всі існуючі непрофільні активи і процеси управ-

ління зовнішнім підрядникам чи аутсорсинговим компаніям. На сьогоднішній день саме аутсорсинг є доволі перспективним напрямом для приватних закладів охорони здоров'я, оскільки частина роботи закладів охорони здоров'я потребує великих затрат робочого часу, який не пов'язаний з основою їх діяльністю, а витрачається на функції адміністративно-управлінського, маркетингового та іншого характеру. Аналізуючи статистичні дані було виявлено, що приватні заклади охорони здоров'я охопили близько 20 % загального обсягу ринку всіх медичних послуг. Для порівняння, кількість приватних закладів та обсяг наданих медичних послуг приватного сектору в 2012 р. був всього 1 % загального ринку охорони здоров'я України. У 2016 р. вони зайняли близько 10 %. Станом на 2019 р. приватні заклади охорони здоров'я мали біля 20 % ринку послуг, які надаються медичними закладами.

Темп змін є стрімкий, але недостатньо високим, оскільки медичні послуги приватних закладів як і всіх інших закладів мають специфічні особливості, що гальмують їх приріст. Одними з основних особливостей є:

- медична послуга є сукупністю дій, що можуть здійснювати особи, які мають відповідну освіту та постійно підтверджують свою кваліфікацію. Пропонуючи такі види послуг, виконавцю законом пред'являються підвищені вимоги до кваліфікації. Якщо враховувати, що розвиток приватних закладів охорони здоров'я створює основну конкуренцію державним закладам — саме це і є осно-

вою для уповільнення процесі видачі ліцензії на здійснення відповідної діяльності суб'єкту господарювання;

- діяльність приватних закладів створення для здійснення певної мети. Пацієнт, який виступає замовником, звертаючись до приватного лікаря, має на меті усунення негативних проявів власного здоров'я;

- медична послуга не є матеріальною. Такі послуги поєднуються зі створенням певного матеріального компонента, який не несе матеріальної цінності, а лише входить до складу виду та способу лікування;

- ефективність та результативність послуги не може гарантуватись виконавцем у повній мірі, адже: медична послуга є діяльністю, яка потребує зворотного зв'язку від виконавця та не може залежати лише від лікаря; також необхідно враховувати особливості кожного людського організму індивідуально.

Таким чином, врахувавши особливості, можемо стверджувати, приватний сектор закладів охорони здоров'я України, порівнявши з іншими країнами, не є достатньо насиченим, адже країни, в яких розвинена приватна медицина, містить частку приватних медичних послуг не менше ніж 50–60 % від загального обсягу всіх медичних послуг.

Окрім викладеного матеріалу слід зауважити, що приватним закладам охорони здоров'я притаманна певна специфіка правового регулювання наданих медичних послуг, результативність якого має юридичне значення. Тобто існує об'єктивна можливість досягнення результату приватних закладів охорони здоров'я, оскільки:

- платна медична послуга, будучи об'єктом цивільних прав, має визначену вартість, встановлюючи яку приватні заклади наділені відповідними обов'язками;

- приватні заклади охорони здоров'я, надаючи свій перелік послуг ототожнюють послугу з товаром, який має ряд ознак: не існує до початку отримання; трудомістка без чіткого визначення вартості до закінчення виконання; не матеріальна; важка у розрахунку; персоніфікована; залежить від інтелектуальних здібностей надавача послуг; якість послуги мінлива навіть при виконанні її одним й тим самим лікарем; будується на до послуги є суб'єктивною і залежить від особливостей споживача та ін.

Таким чином, варто зазначити, що приватна система охорони здоров'я виступає в ролі сукупності об'єктів охорони здоров'я, що здійснюють приватну медичну діяльність, під час якої застосовують індивідуальний підхід до кожного замовника з детальним вивченням його анамнезу. У такому випадку приватна медична діяльність — це діяльність, яка необхідна для надання приватної медичної допомоги, що здійснюється суб'єктами приватної системи охорони здоров'я. Приватні медичні організації є комерційними організаціями, майно яких перебуває в приватній та інших, окрім державної, формах власності та використовуються власником на власний розсуд задля надання максимально-ефективних послуг.

Розвиток приватного сектору в медичній галузі зумовила поява багатопрофільних медичних установ, професійних організацій, що захища-

ють інтереси приватних лікувальних установ, підвищення добробуту й медичної культури населення, зростання рівня захворюваності [8, с. 17].

На сьогодні кількість приватних закладів медицини налічує близько 50 тис., що включає в свою діяльність приватну лікарську практику, якій відведено майже 10 % всього ринку медичних послуг. Більшою мірою приватна медицина розвинена за тими медичними спеціалізаціями, де державні заклади медицини є найслабшими. До найслабших галузей державної медицини віднесено: інструментальні та лабораторні дослідження, діагностичні послуги, репродуктивна медицина. Наявність саме таких слабких ланок у державній медицині зумовлена не бажанням витратити кошти на модернізацію обладнання та закупку нового, а значною кількістю корупційних схем, які притаманні на всіх етапах розподілу бюджетних коштів, натомість приватні заклади охорони здоров'я, усвідомлюючи всю важливість та необхідність зазначених проблемних секторів, застосовують їх задля свого розвитку. Таким чином, головною рушійною силою стрімкого розвитку кількості закладів приватної медицини в період 2016–2018 рр., було фінансування платних медичних послуг, які були поділені між: фізичними особами — близько 80 %, юридичними особами — 12 %, а також страховими компаніями — 6 %. Враховуючи таку особливість, збільшення кількості приватних медичних послуг могло б бути більш динамічним.

Враховуючи те, що протягом всього існування галузі приватних ме-

дичних закладів, не було розроблено жодної загальнодержавної програми підтримки, розбудови та удосконалення приватних медичних послуг, в останні роки така необхідність є. Це зумовлено стрімким збільшенням загальної кількості закладів. Проте, на сьогоднішній день в Україні надалі медичні заклади приватного типу займають другорядну роль у формуванні загальної державної системи охорони здоров'я в нових ринкових відносинах. Відсутність чіткої програми підтримки та подальшого розвитку є підтвердженням.

Кваліфікація більшості лікарів є однаковою для всіх форм закладів охорони здоров'я, адже весь медичний персонал, який працює в приватному, водночас працює і в державному секторах, (через низьку оплату праці останніх), проте значна різниця зосереджена саме в технічному забезпеченні.

Висновки. Отже, для приватних закладів охорони здоров'я є характерною позитивна тенденція щодо розвитку та зростання кількості лікарів-практиків, підвищення їхньої кваліфікаційної категорії з одночасним зменшенням їхнього числа в державній сфері. Як ще одне свідчення гальмівного процесу збільшення кількості приватних медичних закладів — відсутність загальнодержавного реєстру підприємств, установ і закладів приватного сектору галузі, що дозволило б акцентувати увагу на тих сегментах ринку, які користуються найменшим попитом. Без реєстру відсутня чітка загальнодержавна системи приватної медицини з відпрацьованими принципами її функціонування, методологією розвитку,

адекватною нормативно-правовою базою, інвестиційними програмами розвитку тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Бобришева О. В.* Ефективний розвиток та функціонування ринку медичних послуг в умовах глобалізації економіки та інтеграційних процесів в охороні здоров'я // Вісн. Дніпропетровського ун-ту. Серія "Економіка". 2014. Вип. 8–2. С. 12–18.
2. *Смотров О. І.* Договір щодо оплатного надання медичних послуг: автореф. дис. ... канд. юрид. наук / Національний ун-т внутрішніх справ. Харків, 2003. 18 с.
3. *Корчагин В. П.* Вартість медичних послуг: реальний об'єм і інфляційна складова // Економіка охорони здоров'я. 1997. № 6 (18). С. 5–8.
4. *Надюк З. О.* Державне регулювання ціноутворення на ринку медичних послуг в Україні // Економіка та держава. 2008. № 5. С. 64–67.
5. *Онишко С. В.* Удосконалення фінансування системи охорони здоров'я у сферах формування людського капіталу та оздоровлення державних фінансів // Наук. вісн. Національного ун-ту ДПС України (економіка, право). 2011. № 4(55). С. 66–69.
6. *Павлюк К. В.* Удосконалення механізмів фінансування медичних послуг в Україні // Фінанси України. 2016. № 2. С. 64–82.
7. *Чехун О. В.* Надання платних медичних послуг: цивільно-правові аспекти // Часопис Київського ун-ту права. 2010. № 2. С. 213–216.
8. *Меловатская Н. Ю.* Статистический анализ и прогнозирование развития рынка платных медицинских услуг: автореф. дис. ... канд. эконом. наук: спец. 08.00.12 "Бухгалтерский учет,

REFERENCES

1. Bobrysheva O. V. (2014). Efektyvnyi rozvytok ta funktsionuvannia rynku medychnykh posluh v umovakh hlobalizatsii ekonomiky ta intehratsiinykh protsesiv v okhoroni zdorovia [Effective development and functioning of the medical services market in the context of globalization of the economy and integration processes in health care]. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu. Seriya "Ekonomika" – Visnik to Dnepropetrovsk University. Series "Economics"*, 8–2, P. 12–18 [in Ukrainian].
2. Smotrov O. I. (2003). *Dohovir shchodo oplatnoho nadannia medychnykh posluh* [Contract for paid medical services]. Extended abstract of candidate's thesis. Kharkiv: Natsionalnyi universytet vnutrishnikh sprav [in Ukrainian].
3. Korchahin V. P. (1997). Vartist medychnykh posluh: realnyi obiem i inflatsiina skladova [The cost of medical services: the real volume and inflation component]. *Ekonomika okhorony zdorovia – Health Economics*, 6 (18), P. 5–8 [in Ukrainian].
4. Nadiuk Z. O. (2008). Derzhavne rehuliuвання tsinoutvorennia na rynku medychnykh posluh v Ukraini [State regulation of pricing in the market of medical services in Ukraine] *Ekonomika ta derzhava* [State regulation of pricing in the market of medical services in Ukraine] 5, P. 64–67 [in Ukrainian].
5. Onyshko S. V. (2011). Udoskonalennia finansuvannia systemy okhorony zdorovia u sferakh formuvannia liudskoho kapitalu ta ozdovlennia derzhavnykh finansiv [Improving the financing of the health care system in the areas of human capital formation and recovery of public finances]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu DPS Ukrainy (ekonomika, pravo) – Scientific Bulletin of the National University of the State Tax Service of Ukraine (Economics, Law)*, 4(55), P. 66–69 [in Ukrainian].
6. Pavliuk K. V. (2016). Udoskonalennia mekhanizmiv finansuvannia medychnykh posluh v Ukraini [Improving the mechanisms of financing medical services in Ukraine]. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*, 2, P. 64–82 [in Ukrainian].
7. Chekhun O. V. (2010). Nadannia platnykh medychnykh posluh: tsyvilno-pravovi aspekty [Providing paid medical services: civil law aspects]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava – Journal of Kyiv University of Law*, 2, P. 213–216 [in Ukrainian].
8. Melovatskaia N. Yu. (2011). Statystrycheskyi analiz y prohnozyrovanye razvytyia rynku platnykh medytsynskykh usluh [Statistical analysis and forecasting of the development of the market of paid medical services]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Moskva. [in Russian].